

10. İSLAM İKTİSADI ATÖLYESİ

14-16 EKİM 2022
İSTANBUL

SONUÇ BİLDİRGESİ İslam İktisadı Krizden Çıkışın Anahtarını Sunuyor

İslam iktisadı ve finansı, sahip olduğu kurumlar ile ekonomik krizlerle mücadelede tüm insanlığa önemli imkanlar sunmaktadır.

İslam İktisadı Araştırma Merkezi (İKAM) tarafından 14-16 Ekim 2022 tarihinde gerçekleştirilen 10. İslam İktisadı Atölyesi'nde ekonomik krizler konusu ele alındı. Türkiye başta olmak üzere, Endonezya, Japonya, Sudan, Bangladeş, Amerika, Tunus, Suudi Arabistan, Ürdün ve Pakistan gibi ülkelerden bilim insanlarının katıldığı iki günlük atölyede krizlerin sebeplerine ve bu krizler ile mücadele etmenin yollarına ilişkin sunumlar yapıldı.

Atölye sonunda aşağıdaki konularda görüş birliğine varıldı ve kamuoyu ile paylaşılmasına karar verildi:

» Ana akım ekonomi ve özellikle de mevcut büyüme merkezli ekonomik model, günümüzde karşılaşılan birçok krizin bizzat kaynağıdır. Zira bu tür bir ekonomik model toplumun küçük bir kesimini ekonomik olarak güçlendirirken büyük kitleleri ekonomik bir darboğaza sürüklemektedir. Bu ise zaman içerisinde önemli sorunlara neden olarak toplumlarda ekonomik, siyasi ve sosyal krizlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bu nedenle dünyada hâkim olan bu ekonomik modelin ciddi bir şekilde sorgulanması gerekmektedir.

» Ekonomik krizler, para birimi gelişmiş ülkelere kıyasla daha oynak ve zayıf olan gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde daha çok zarar ve tahribat meydana getirmektedir. Bu ülkelerin önemli bir kısmının Müslüman ülkeler olduğu göz önüne alındığında ciddi tedbirlerin alınması kaçınılmaz hale gelmektedir. Bilhassa finansal krizlerin ana sebeplerinden birinin para politikaları olması hasebiyle İslam ülkelerinin finansal krizden korunmak için sağlam bir para politikasına sahip olmaları zorunludur. Bu çerçevede merkez bankası rezervlerinin yabancı ülkelerin para birimleri üzerinden değil de emtia üzerinden yapılmasının hem ülkenin para biriminin güçlenmesine hem de re-

DÜZENLEYEN

DESTEKLEYENLER

SPONSORLAR

10. İSLAM İKTİSADI ATÖLYESİ

14-16 EKİM 2022
İSTANBUL

zerv tutulan malın değerinin artmasına sebep olarak daha güvenilir ve tahmin edilebilir bir sistem yaratacaktır. Ayrıca, bu durum para birimleri arasındaki fiyat farklarını daha stabilize hale getirecektir.

» İslam ekonomisi ve finansının krizle başa çıkma noktasında kullandığı kurum ve organizasyonlar güçlü bir potansiyele sahiptir. İslam iktisadının risk paylaşımını önceleyen genel prensibinin yatırım projelerinde değerlendirilmesi, aşırı bolluk ve deflasyon durumlarını önleyerek dengeli bir yapının ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Ayrıca finansal gelişmeler ve risk paylaşımı gibi uygulamalar önümüzdeki zamanlarda riskleri ciddi bir şekilde azaltacaktır. İslam

ekonomisinde önemli bir role sahip olan risk transfer uygulamaları ciddi bir şekilde uygulandığı takdirde ekonomik krizlere karşı önemli bir adım atılmış olacaktır.

» Genel olarak tüm dünyada, ekonomik kriz zamanlarında çevresel konular çok az ilgi ve önem görmektedir; halbuki bunun tam tersi olması gerekir. Zira kötüleşen ekonomik durumlar ve krizler, toparlanma için ileriye dönük potansiyel bir yol olarak sürdürülebilir ekonomik çözümler ortaya çıkarmak açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Nitekim çevresel faktörler ekonomik krizlerin ana sebepleri arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, önümüzdeki dönemlerde su ve iklim krizi, yaşanacak ekonomik krizlerin ana sebepleri olarak daha belirgin bir şekilde önümüze gelecektir. Bu sebeple çevresel faktörlerin fazlasıyla ciddiye alınması gerekmektedir. Bu bağlamda İslam'ın temel ilkeleri arasında yer alan çevreye karşı duyarlılık konusunun İslam ülkelerinde önemli bir ekonomik model olarak uygulanması ve dünyaya sunulması gerekir.

» Yapılan araştırmalar İslami borsa endekslerinin kriz dönemlerindeki toparlanma sürecinin çok daha hızlı ve yüksek olduğunu göstermektedir. İslami borsa endekslerinin daha hızlı ve yüksek iyileşme süreci geçirmelerinin temel sebebi faiz hassasiyeti gibi prensiplerin yanı sıra en temelde aşırı risk ve bilinmezlik üzerine kurulu işlemlerin yasak olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle İslam ekonomisinin bu temel ilkelerinin hem hassas bir şekilde kullanılması hem de önemli bir model olarak dünyaya sunulması gerekir.

» Küresel ekonomik krizlerin ülkeler içindeki gelir ve servet dağılımı üzerindeki etkisi, ülkeden ülkeye değişen çok sayıda faktöre bağlı olmakla beraber, finans, eğitim ve sağlık erişimi başta olmak üzere genç işsizlik ve enflasyon gibi etkilerin ortak oldu-

DÜZENLEYEN

DESTEKLEYENLER

SPONSORLAR

10. İSLAM İKTİSADI ATÖLYESİ

14-16 EKİM 2022
İSTANBUL

ğu görülmektedir. Mevcut ekonomik sistem, doğası gereği gelir ve servet eşitsizliğini ortaya çıkarmaktadır. İslam iktisadı ve finansının ise buna dair güçlü alternatifleri ve çözüm önerileri bulunmaktadır. Bunlardan biri mikrofinans temelli vakıflardır. Vakıfların iktisadi olarak en belirgin amacı fakirliği azaltarak toplumlardaki genel refah düzeyini arttırmaktır. İslami finans içinde çözüm olabilecek diğer unsurlardan biri de finteklerdir. Fintekler zekât ve sadaka gibi bağış verme işlemlerinin yanı sıra mudarebe ve murabaha işlemlerini kolaylaştırarak toplumda adil dağıtım mekanizmasının ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

» Krizler çağında İslam iktisadının kâr-zarar ortaklığını ve ticaret prensibini merkeze alan gerçek ticaret işlemlerinin kullanılması, her an patlamaya hazır bir bomba gibi işleyen kapitalist düzene karşı güçlü alternatifler sunmaktadır. Bu bağlamda mevcut ekonomik krizlerden kurtulmanın yolu olarak reel iktisadi işlemlerle birlikte ekolojik, çevresel ve toplumsal sorunları göz önünde bulundurarak sürdürülebilir ekonomik önlemlerin alınması kaçınılmazdır. Nitekim katılım bankalarının konvansiyonel bankalar ile mukayese edildiğinde krizleri daha kolay atlattıkları görülmektedir. Bunun sebebi ise katılım bankalarının gerçek varlıklar üzerinden işlem yapmaları ve borç üretmemeleridir. Zira İslam İktisadı ve finansının varlığa dayalı olan yapısı hem firmalar hem yatırımcılar için riski azaltmakta ve dolayısıyla olası krizlerin önüne geçmektedir. Varlığa dayalı bu yapı spekülatif işlemlerin engellenmesine, yapay likidite ve fiyatlardaki balonların kontrol edilmesine fırsat sunduğu için buradaki risklerin bertaraf edilmesine yol açmaktadır. Kısaca İslam iktisadının ticari ve sosyal finans kurumlarının herhangi bir krizle başa çıkma gücünün daha iyi ve başarılı olması dolayısıyla bunun insanlık için bir model haline getirilmesi gerekir.

İslam İktisadı Araştırma Merkezi (İKAM) tarafından 14-16 Ekim 2022 tarihinde gerçekleştirilen 10. İslam İktisadı Atölyesine katılan bilim insanları ekonomik krizlerin aşılmasında İslam iktisadının araçlarının önemini bir kez daha vurgulamaktadır.

DÜZENLEYEN

DESTEKLEYENLER

SPONSORLAR

